UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

89 Ista beneficia re dispensare docebit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62953

Visual Library

DISTINCTIO LXXXIX.

1 ps *DOmui a quoque ſua oportet Epiſcopum bene eſſe præpoſitum, ut quædam inde quodammodo futuræ diſpenſationis argumenta ſumantur. In diſpenſatione verò eccleſiæ hanc regulam obſervandam noverit, ut nulli quantumlibet exercitatæ perſonæ duo ſimul officia committat: neque ſæcularibus viris res eccleſiaſticas gubernandas committat.*

C. I. ¶ *Uni perſonæ duo non committantur officia.*

Unde Gregorius 1 *ſcribit omnibus Epiſcopis.*

SIngula *b* eccleſiaſtici juris officia ſingulis quibuſq; perſonis ſingulatim committi jubemus. Sicut enim in uno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent; ita in eccleſiæ corpore ſecundùm veridicam Pauli * ſententiam, in uno, eodemque ſpiritu, alii conferendum eſt hoc officium, alii committendum eſt illud: neque uni quantumlibet exercitatæ perſonæ uno tempore duarum rerum officia committenda ſunt: quia ſi totum corpus eſt oculus, ubi auditus? Sicut enim varietas membrorum per diverſa officia, & robur corporis ſervat, & pulchritudinem repræſentat; ita varietas perſonarum per diverſa nihilominus officia diſtributa, & fortitudinem & venuſtatem ſanctæ Dei eccleſiæ manifeſtat. Et ſicut indecorum eſt, ut in corpore humano alterum membrum alterius fungatur officio; ita nimirum noxium, ſimulque turpiſſimum, ſi ſingula rerum miniſteria perſonis totidem non fuerint diſtributa.

1 ¶ Gregorius] *Caput hoc à collectoribus ita citatur, quaſi ſint verba alicujus epiſtolæ B. Gregorii. Verùm à Ioanne diacono lib. 2. vitæ ejuſdem ſancti Pontificis, num. 54. ſic referuntur.* Singula eccleſiaſtici juris officia ſingulis quibuſq; perſonis ſingulatim committi debere dicebat; aſſerens, quia ſicut in uno, &c. *Ex eo autem nonnulla ſunt emendata.*

C. II. ¶ *Quilibet Epiſcopus vicedominum & œconomum habeat.*

Item Gregorius *Anthemio ſubdiacono, lib. 9. epiſt. 66.*

2 ps VOlumus, *c* ut frater noſter Paſchaſius, & vicedominum ſibi ordinet, & majorem domus: quatenus poſſit vel hoſpitibus ſupervenientibus, vel cauſis, quę eveniunt, idoneus, & paratus exiſtere. Si verò & negligentem eum proſpicis, & ea, quæ diximus, implere differentem; omnis clerus ejus adhiberi debet, ut communi conſilio ipſi eligant, quorum perſonæ ad ea, quæ prædiximus, valent ordinari.

Hinc 1 *colligi poteſt archidiaconi electionem à cuncto clero, ſi Epiſcopus negligens vel differens fuerit, canonicè fieri poſſe. Officium vicedomini eſt, Epiſcopatum* d *diſponere.*

1 ¶ Hinc] *Verba hæc uſque ad verſ.* officium. *abſunt à pleriſque vetuſtis exemplaribus.*

C. III. ¶ *Quod ſit officium vicedomini.*

Unde Gregorius *Clementinæ patriciæ, lib. 1. epiſt. 11. poſt alia.*

DIaconum *e* verò Anacolium, quem ad nos dirigi popoſciſtis, hoc nos facere non poſſe, cauſſæ magis modus, quàm rigoris auſteritas fecit. Vicedominum enim eum conſtituimus, cujus arbitrio Epiſcopium commiſimus diſponendum.

C. IV. ¶ *De eodem.*

Item ex concilio Chalcedonenſi, *c. 26.*

QUia *f* in quibuſdam eccleſiis, ſicut ad nos pervenit, ſine œconomo Epiſcopi res eccleſiaſticas tractant, placuit omnes eccleſias habentes Epiſcopos etiam œconomum habere de proprio clero, qui gubernet eccleſiæ res cum arbitrio ſui Epiſcopi: ut non ſine teſtimonio ſit gubernatio ipſarum rerum eccleſiaſticarum, & ex hoc eveniat res ejuſdem eccleſiæ diſpergi, & ſacerdotali dignitati obtrectatio generetur. Si verò quis hoc non obſervaverit, divinis ſubjaceat regulis.

¶ *Hic idem canon refertur infrà 26. quæſt. 7. c. quoniam in quibuſdam. ex verſione Dionyſii. Hic enim eſt ex priſca, quæ extat in collectione Iſidori.*

a 1. Tim. 3. b Polyc. l. 4. tit. 23. Anſ. l. 7. c. 108. Ivo p. 6. c. 344. * Rom. 12. c Polyc. l. 4. tit. 22. Anſ. l. 6. c. 145. d Epiſcopium. e Anſel. lib. 7. c. 77. f 16. q. 7. c. quoniam in quibuſdam. Anſel. lib. 6. c. 147. Polyc. l. 4. tit. 22. Deuſdedit. p. 4.

C. V. ¶ *Secularibus viris res eccleſiaſticæ non committantur.*

Item Gregorius *Ianuario Caralitano Epiſcopo, lib. 7. epiſt. 66.*

INdicatum *a* eſt nobis, quòd laicis quibuſdam curam veſtri patrimonii commiſeritis, *b* qui poſtmodum in ruſticorum veſtrorum deprædationibus, atque 1 fatigationibus fuerint deprehenſi, & reddere res, quas indecenter retinent habitas, quaſi ſuæ ditionis, quippe veſtræ non ſuppoſiti curationi, poſtponant, vobiſque deſpiciant actuum ſuorum reddere rationem. Quòd ſi ita eſt, diſtrictè à vobis diſcuti convenit, atque inter eos, eccleſiæque veſtræ ruſticos cauſam examinare ſubtiliùs. Et quidquid in eis fuerit fraudis inventum, cum pœna legibus ſtatuta reddere compellantur. De cætero verò cavendum à fraternitate veſtra eſt, ne ſæcularibus viris, atque non ſub regula noſtra degentibus, res eccleſiaſticæ committantur, ſed probatis de veſtro officio clericis. In quibus, ſi quid reperiri poterit pravitatis, ut in ſubditis, emendare quod illicitè geſtum fuerit, valeatis: quò 2 videlicet apud vos habitus ſui officium magis convenienter adminiſtrent, quàm accuſent.

1 ¶ Atque fatigationibus] *In pleriſque manuſcriptis legitur*, atque ex fatigationibus: *in editionibus epiſtolarum B. Gregorii*, atque per hoc & fatigationibus: *in uno autem vetuſto earundem epiſtolarum codice*, atque per hoc ex fugationibus.

2 ¶ Quò videlicet] *Apud B. Gregorium legitur*, quos apud vos habitus ſui magis officium commendet, quàm excuſet.

3 pars. *Propinquis etiam, vel favore ſibi conjunctis, eccleſiaſtica officia Epiſcopus committere non audeat.*

C. VI. ¶ *Eccleſiaſtica officia non committat Epiſcopus propinquis, vel facinore conjunctis.*

Unde in Toletano concilio, *10. cap. 3. legitur.*

DEcenter omnibus placet, & in præſenti tale reſcindere factum, & non eſſe de cætero faciendum. Quicunque *c* igitur pontificum deinceps aut ſanguine propinquis, aut favore perſonis quibuſcunque ſibi conjunctis *d* talia lucra *e* commendare tentaverit, ad ſuum nefandæ præſumptionis excidium, & quod juſſum fuerit, devocetur in irritum, & qui ordinaverit, annuæ excommunicationi ſubjaceat. Quæ verò ablata fortaſſe fuerint, ab eo, qui tulerit, reddantur in duplum.

Porrò ipſa officia quare ita ſint diſtinguenda, & non uni perſonæ omnia committenda, ex auctoritate Gregorii & Bonifacii Papæ *datur intelligi, qui ſic ajunt:*

¶ *Caput hoc penè iiſdem verbis legitur in epiſtola Bonifacii ſecundi ad Eulalium, & Gregorii primi ad Epiſcopos Galliarum, l. 4. epiſt. 52. Sic quoq; in aliis epiſtolis B. Gregorii multa leguntur, quæ in ſcriptis ſuperiorum Pontificum habentur.*

C. VII. ¶ *Graduum & ordinum diſtributio, eccleſiaſticam unitatem conſervat.*

AD hoc diſpenſationis *f* divinæ proviſio gradus diverſos, & ordines conſtituit eſſe diſtinctos, ut dum reverentiam minores potioribus exhiberent, & potiores

a Anſ. l. 6. c. 146. b committentes.] orig. c Nam quiſquis.] orig. d devinctis.] orig. e al. loca. f al. diſpoſitionis.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

minoribus dilectionem impenderent, vera *a* concordia fieret, & ex diverſitate contextio, & recte officiorum gereretur adminiſtratio ſingulorum. Neque enim univerſitas alia poterat ratione ſubſiſtere, niſi hujuſmodi magnus eam differentiæ ordo ſervaret. Quia verò quæque creatura in una, eademq; qualitate *b* gubernari, vel vivere non poteſt, cœleſtium militiarum exemplar nos inſtruit: quia dum ſunt Angeli, & ſunt Archangeli, liquet, quia non ſunt æquales, ſed in poteſtate & ordine (ſicut noſtis) differt alter *c* ab altero.

DISTINCTIO XC.

1 ps L*itigioſus quoque prohibetur ordinari, quia qui ſua poteſtate diſcordantes ad concordiam debet attrahere, qui oblationes diſſidentium prohibetur recipere, nequaquam litigandi facilitate alios ad diſſidium debet provocare.*

C. I. ¶ *Clerici diſcordes dejiciantur, vel revocentur ad concordiam.*

Unde in concilio Carthaginenſi quarto, *c.59. legitur.*

DIſcordantes *d* clericos Epiſcopus vel ratione, vel poteſtate ad concordiam trahat: inobedientes ſynodus per audientiam damnet.

C. II. ¶ *Diſſidentium fratrum, in eccleſia oblationum dona non recipiantur.*

Item ex eodem, *c.93. & 94.*

OBlationes *e* diſſidentium fratrum neque in ſacrario, neque in gazophylacio recipiantur. *Similiter.* f ¶ Dona eorum, qui pauperes opprimunt, à ſacerdotibus refutanda ſunt.

C. III. ¶ *Extra eccleſiam eſſe probatur, qui pacem cum proximo non habet.*

Item Cyprianus *de unitate eccleſiæ.*

NEque *g* ad Cain munera reſpexit Deus. Neque enim pacatum habere Deum poterat, qui cum fratre pacem per zeli diſcordiam non habebat. Quam ſibi igitur pacem promittunt inimici fratrum? quæ ſacrificia celebrare ſe credunt æmuli ſacerdotum? An ſecum eſſe Chriſtum, cùm collecti fuerint, opinantur, qui extra Chriſti eccleſiam colliguntur? Tales etiamſi occiſi in confeſſione nominis fuerint, macula iſta, nec ſanguine abluitur. Inexpiabilis, & gravis culpa diſcordiæ nec paſſione purgatur.

C. IV. ¶ *Murmurantes à fratrum unitate alieni efficiantur.*

Item ex octava ſynodo.

ALienus ſit à fratrum unitate, qui murmurat, & opus ejus abjiciatur, qui murmurans 1 extiterit: ne pœnam murmurantium incurrat: de qua Apoſtolus *h* dicit. [Neq; murmuraveritis, ſicut quidam murmuraverunt, & perierunt ab exterminatore.] juxta 2 menſuram itaq; operis peccator (quod in hac ſententia Apoſtoli pleniùs declaratur) ſacerdotis judicio pœniteat.

In libello B. Baſilii de inſtitutis monachorum Rufino interprete (qui nuper Coloniæ cum regula B. Benedicti eſt impreſſus) cap. 42. in ultima reſponſione habetur prima pars hujus capitis uſque ad ver. abjiciatur.

1 ¶ Qui murmurans] *Ejuſdem libelli, cap. 50. penultima interrogatio ſic habet.* Si verò etiam quis murmuret propter eſcam, quæ erga eum ſententia ſervabitur? Reſp. Ea, quæ circa eos, qui murmuraverunt in deſerto. Dicit enim Apoſtolus [neq; murmuraveritis, ſicut quidam eorum murmuraverunt, & perierunt ab exterminatore.]

a *Una concordia fieret ex diverſitate contectio.*] *orig.* b *æqualitate. Bon.* c *al. unus.* d *Burch. lib.2. cap.215. Ivo p.6. c.290.* e *Burch. l.4. c.38. & 39. Ivo p.2. c.47. & 48.* f *Infrà, c. eorum.* g *Burch. l.9. cap.52. & 54. Ivo p.13. cap.35. & 53. Ex concilio Moguntino.* h *1. Cor. 10.*

2 ¶ Iuxta] *Hæc pars non habetur in eo Baſilii loco. Apud Burchardum verò & Ivonem (à quibus citatur ex concilio Moguntino) ſic legitur,* juxta menſuram, opusque peccati, quia in hoc ſententia, &c.

C. V. ¶ *Corripiantur, qui rixas & contentiones amant.*

Item ex eodem.

SI *a* quis monachus 1 *b* contentiones, vel rixas amaverit, vel manifeſtum convicium fratri intulerit, juxta arbitrium rectoris, modumq; peccati, diuturna expietur pœnitentia. *Item c.* ¶ Qui contentioſus, aut murmurans extiterit, ſecundùm arbitrium prioris tamdiu 2 pœniteat, quamdiu culpæ qualitas extat.

1 ¶ Si quis monachus] *Hanc priorem partem Burchardus, & Ivo citant ex concilio Agathenſi, in quo etiam habetur ex codice librorum ſexdecim, lib.5. cap.22. abeſt autem fere ubique, etiam in multis Gratiani exemplaribus, vox,* monachus.

2 ¶ Tamdiu] *Apud Burchardum, & Ivonem (qui citant hanc partem poſteriorem ex Moguntino, habetur autem in libro ſententiarum Patrum, c.96. ex ſtatutis ſeniorum) legitur,* ita pœniteat, qualiter culpæ qualitas extat.

C. VI. ¶ *Diſſidentes Epiſcopi ad concordiam redire cogantur.*

Item ex concilio Carthaginenſi IV. *cap. 28.*

DIſſidentes *d* Epiſcopos, ſi non timor Dei, ſynodus reconciliet.

C. VII. ¶ *De eodem.*

Item ex eodem, *c.26.*

STudendum *e* eſt Epiſcopis, ut diſſidentes fratres, ſive clericos, ſive laicos, ad pacem magis, quàm ad judicium coërceant *f*.

C. VIII. ¶ *Non recipiantur dona eorum, qui pauperes opprimunt.*

Item ex eodem, *cap. 94.*

EOrum *g* qui pauperes opprimunt dona à ſacerdotibus ſunt refutanda.

C. IX. ¶ *A cœtu alienentur fidelium, qui ad concordiam redire contemnunt.*

Item ex concilio Agathenſi, *cap.31.*

PLacuit *h* etiam, ut (ſicut plerunq; fit) quicunq; odio aut longinqua inter ſe lite diſſenſerint, & ad pacem revocari diuturna *i* obſtinatione nequiverint, à ſacerdotibus civitatis primitus arguantur. Qui ſi inimicitias deponere pernicioſa intentione noluerint, de eccleſiæ cœtu juſtiſſima excommunicatione pellantur.

C. X. ¶ *Inediis maceretur acerrimis, qui fratri ſuo reconciliari noluerit.*

Item Fabianus Papa.

SI quis *k* contriſtatus noluerit reconciliari fratri ſuo ſatisfaciente eo qui contriſtavit, acerrimis maceretur inediis, uſque dum gratanti animo ſatisfactionem recipiat.

C. XI. ¶ *Epiſcopi ad pacem firmiter tenendam viciſſim ſibi conſilium & auxilium præſtent.*

Item Innocentius ſecundus.

2 ps PRæcipimus, *l* ut Epiſcopi ad ſolum Deum & ſalutem populi habentes reſpectum, omni tepiditate ſemota, ad pacem firmiter tenendam mutuum ſibi con-

a *In regula Iſidori, cap.17. Burch. l.10. c.62. Ivo part.13. cap.* b *abeſt à multis exempl.* c *In libr. ſententiarum Patrum, c.* *ex ſtatutis ſeniorum. Burch. l.10. c.53. Ivo p.13. cap.54.* d *Burch. l.1. c.62. Ivo p.5. cap.172.* e *Burch. lib.2. cap.101. Ivo p.5. cap.* f *cohortentur.*] *vera lectio.* g *Sup. ead. oblationes. Burch.* *c.39. Ivo p.2. cap.48.* h *Burch. lib.10. c.61. Ivo p.13. c.62.* i *diutina intentione.* k *Burch. l.10. c.59. Ivo part. 13. c.60. ex Fabiano.* l *In concil. Lateranen. c.9. extra de treuga, & pace. c. præcipimus. ex Alex.4.*